

På vei opp etter industrikollaps

Går hver sin vei: Skien klatrer mest av de store byene i kommune-NM, mens tvillingbyen Porsgrunn faller mest.

Søker partnerskap: Nå ønsker Skien å slå seg sammen med Porsgrunn for å øke grenseregionens slagkraft.

ESPEN BOLGHAUG
SKIEN/PORSGRUNN

For åtte år siden ville den ti meter høye fabrikkhallen vært full av tømmer til bruk i papirproduksjon. I dag fylles lokalene av et kontinuerlig ekko av barnelatter. Tvillingene Sara og Maria Khoder (4) har dratt med seg lillebror Imran (seks måneder), mamma Hanan og pappa Yousef Taher inn på Eventyrfabrikken, et innendørs leke-land for barn. Tvillingene kaster ikke bort tiden og hopper rett ut i et basseng av blå plastballer.

De kan holde på i timevis, sier pappa Yousef Taher, som kom til Norge fra Irak for fem år siden. Eventyrfabrikken er bare ett av mange eksempler på hva som fyller tomrommet etter at nærmere 400 arbeidsplasser forsvant da Norske Skog Union i 2006 måtte legge ned papirfabrikken på Klosterøya i Skien. Industribyggene – noen av dem over hundre år gamle – står der fremdeles, men huser nå it-bedrifter, bioteknologi, regnskapsmedarbeidere, konsulenter og kunstnere.

Det nye næringsområdet er en

klattrer mest av alle bykommuner med over 25.000 innbyggere i kommune-NM. Fra 2008 til 2013 har kommunen klatret 25 plasser i rangeringen.

Den tidligere industriøya, som nå markedsfører seg som «kunnskapsøya», nådde en milepæl for halvannet år siden. Da var det flere arbeidsplasser der enn da Norske Skog var eneste bedrift.

– Det var en «no-brainer» for oss å flytte inn her, sier John Arne Jørgensen.

Han er daglig leder i it-bedriften Aplia og valgte Klosterøya da han sammen med tre andre gründere skulle starte opp i 2008. Bedriften med 12 ansatte var blant de første som flyttet inn etter at industrien ble borte.

– Vi er flere små bedrifter som driver innen samme bransje her, og vi deler både på kompetanse og kunder, sier Jørgensen.

Det hjalp også litt at Klosterøya-fondet ga bedriften 300.000 i startkapital – halvparten som et stipend, resten rentefritt lån.

Negativ Rec-effekt

Noen kilometer fra Klosterøya, nedover Porsgrunnselva, møter DN Skien-ordfører Hedda Foss

KOMMUNE-NM

■ En måling av norske kommuners attraktivitet og vekstkraft, basert på 19 ulike indikatorer knyttet til arbeidsmarked, demografi, kompetanse, lokal attraktivitet og kommuneøkonomi.

■ Analysen er gjennomført av Vista Analyse på oppdrag for NHO

Sjekk din egen

FRA JOBB TIL LEK. Tvillingene Sara og Maria Khoder (4) dro med resten av familien på Eventyrfabrikken i Skien. Lekelandet holder til i de gamle

■ IKKE HELT SAMSTEMTE.
Skien-ordfører Hedda Foss Five ønsker seg sammen-
slåing med Porsgrunn. Ord-
fører Øystein Kåre Beyer i
Porsgrunn er imidlertid redd
det kan virke negativt inn på
kommunebudsjettet.
Alle foto: Klaudia Lech

Øystein Kåre Beyer, begge fra Arbeiderpartiet, på kommune-
grensen. Beyer har tatt med seg et
diplom kommunen hans mottok i
2009. «Vinner av årets næringsby
2009», står det skrevet.

– Vi hadde nok ikke fått denne
i dag, sier han.

Porsgrunn ligger fremdeles
foran Skien i kommune-NM,
men utviklingen er den svakeste
av alle de store bykommunene.
Siden 2008 har Porsgrunn falt 34
plasser, ned til en 78. plass.

– Forklaringen er ganske enkel.
Etter at Rec la ned, mistet vi over
tusen arbeidsplasser. Vi er en
kommune i omstilling, sier Beyer.

I 2012 måtte Rec legge ned all
produksjon på industriområdet
Herøya i Porsgrunn etter at sol-
energiselskapet tapte markedsan-
deler til kinesiske konkurrenter.

Ordførermøte i høst

Nå snakkes det høyt om kommune-
sammenslåing for å øke regio-
nens slagkraft inn mot politi-
kerne i hovedstaden.

– Vi har gjennom alle indust-
rinedleggelsene fått merke på
kroppen hvor mye vi hører
sammen. Mange i Skien jobber
i Porsgrunn, og motsatt, sier

I Skien ser man store fordeler
ved at de to kommunene slår seg
sammen med én eller flere av de
fire andre grenlandskommunene
Bamble, Kragerø, Siljan og Dran-
gedal. Sammen kan de bli Norges
femte største kommune målt i
folketall, med godt over 100.000
innbyggere.

– På den måten får vi tyngde
når viktige avgjørelser tas på
Stortinget og i regjeringen, sier
Five.

I Porsgrunn er det stemningen
en litt annen.

– Jeg er litt ambivalent til en
sammenslåing, sier Beyer:

– Vi må spørre oss selv hva vi
har å tjene på det. Det er langt
fra sikkert at kommunebudsjet-
tene blir bedre av å slå sammen.
I september skal alle ord-
førerne i grenlandskommunene
møtes for å diskutere fusjon.

– Konklusjonen blir nok at vi
skal utrede dette videre. Jeg
håper vi til slutt kommer frem til
en eller annen form for sammen-
slåing. Det er bedre at vi selv
bestemmer hvordan dette skal
skje enn at vi venter for lenge, og
blir tvunget til en sammenslåing,
sier Hedda Foss Five.

Porsgrunn

Telemark

Folketall 35.516

Ordfører Øystein Kåre Beyer (Ap)

Rangering blant Norges
428 kommuner

78

Endring i rangering
siste fem år:

-34

Skien

Telemark

Folketall 53.439

Ordfører Hedda Foss Five (Ap)

Rangering blant Norges
428 kommuner

125

Endring i rangering
siste fem år:

+25

	Porsgrunn	Skien
Enkeltindikatorer	Tall fra 2013	Tall fra 2013
Arbeidsmarked (rangering)	238	287
Sysselsatte i % av arb. styrken	76,0 %	70,7 %
Andel sysselsatte privat sektor	56,6 %	43,2 %
Uføre som andel av befolkn.	8,3 %	7,8 %
Registrerte arbeidsledige	3,6 %	3,6 %
Demografi (rangering)	181	146
Årlig befolkn.-vekst siste tre år	0,4 %	0,9 %
Antall 19-24-åringer i forhold til antall 60-65-åringer	109,4 %	109,6 %
Netto tilflytting	0,0 %	0,2 %
Kompetanse (rangering)	19	85
Andel sysselsatte med kun grunnskole	16,3 %	15,2 %
Andel sysselsatte med minst fire års høyere utdanning	7,5 %	6,4 %
Andel sysselsatte med bestått fagprøve	15,2 %	10,8 %
Sysselsatte med teknisk og natur- vitenskapelig utdanning (< 4 år)	4,8 %	2,9 %
Lokal attraktivitet (rangering)	72	147
Årlig gj.snittsinntekt per innbygger	373.300	359.400
Personer over 80 år i forhold til arbeidsstyrken 20 år frem i tid	11,5 %	11,4 %
Kommunens kjøp av private tjenester i % av driftsutgifter	8,7 %	7,6 %
Innpendling sett i forhold til utpendling	92,9 %	64,5 %
Kommuneøkonomi (rangering)	119	100
Netto kommunale administra- sjonsutgifter per innbygger	2574	2794
Eiendomsskatt på nærings- eiendom per innbygger	1651	457
Kommunens inntekter i prosent av utgifter	45,1 %	44,6 %
Netto kommunal gjeld per innbygger	60.850	54.071

Sjekk din kommune **DN.no**

2014 DagensNæringsliv/Kilde: DN-Vista Analyse-NHO

Jakter på kunn- skap og kapital

SKIEN/PORSGRUNN: – At Skien går frem, er ikke overras-
kende. Det er en kommune som
legger til rette for nyskaping.
Vi er mer overrasket over at
Porsgrunn ikke går mer tilbake
– det tar tid å komme over Rec-
nedleggelsen, sier Ståle Tveit.

Han er konstituert daglig
leder i næringssselskapet Vekst
i Grenland (ViG). De seks gren-
landskommunene Skien, Pors-
grunn, Bamble, Kragerø, Dran-
gedal og Siljan har samlet sine
næringsavdelinger i ett selskap
for å kunne møte næringslivet
med én stemme. På den måten
håper de å snu den negative
utviklingen regionen har hatt
de siste årene i form av indus-
tridød og høy arbeidsledighet.

– Vi ser Porsgrunn, Skien og
resten av Grenland under ett,
ikke hver for seg. Det var for
eksempel flere i Skien som
jobbet i Rec enn folk fra Pors-
grunn. De to kommunene har et
felles arbeidsmarked, sier Tveit.

Næringssselskapet jobber i dag
med to hovedutfordringer. Det
ene er å hjelpe oppstartsbe-
drifter med å skaffe kapital.

– Det mangler ikke på ideer
her, men det er vanskelig å
koble disse opp mot kapital,
sier Tveit.

Den andre hovedutfordringen
er å tiltrekke seg arbeidskraft
med høy kompetanse.

– Jeg kom sent, men forhå-
pentlig godt, tilbake, ler Hanne
Gro Haugland.

Hun tar over som daglig leder
i ViG i august, og sikter til at
hun selv for 30 år siden valgte å
forlate Skien til fordel for Oslo.
Nå er hun tilbake i hjembyen,
og skal lokke flere unge til å bli
værende i regionen.

– Den beste måten å holde på
unge mennesker med tung
kompetanse på, er å sørge for
å ha attraktive og utfordrende
jobber. Derfor er alle nyetab-
lingene på Klosterøya veldig
positivt, ikke bare for Skien,
men for hele regionen vår, sier
Haugland.

OPP OG FREM.
Næringssselskapet
Vekst i Grenland
jobber med å snu
den negative ut-
viklingen grenlands-
regionen har hatt
de siste årene. Fra
venstre: konstituert
daglig leder Ståle
Tveit, påtroppende
daglig leder Hanne
Gro Haugland og
utviklingssjef Jørn

■ **TILBAKE.** Wenche Duås Johansen jobbet 17 år hos Hydro i Porsgrunn før nedleggelsen i 2001, deretter i Rec, før det ble lagt ned i 2012. I dag jobber hun i den nyoppstartede magnesiumfabrikken RHI Normag.
Foto: Klaudia Lech

Nekter å gi slipp på industridrømmen

Porsgrunn fortsetter satsingen som industriby tross flere nedleggelser de siste årene. RHI Normag bruker utstyr Hydro la igjen da det la ned for 13 år siden.

ESPEN BOLGHAUG
PORSGRUNN

Jeg hadde aldri trodd jeg skulle komme tilbake hit, sier Wenche Duås Johansen, etter å ha tatt en stikkprøve magnesium ut av en gigantisk ovn.

Hun jobbet 17 år på Hydros magnesiumfabrikk på industriområdet Herøya i Porsgrunn før hun mistet jobben i 2001, da driften avviklet. Da solenergiselskapet Rec la ned produksjonen i 2012, mistet hun jobben igjen. Rundt tusen personer i Rec og hos underleverandørene mistet jobben den gangen.

Nå, 13 år senere, er hun tilbake i de samme lokalene. I 2012 blåste det østerrikske konsernet RHI liv i magnesiumproduksjonen på den gamle Hydrofabrikken og grunnla RHI Normag.

Etterspørselen er større enn det vi klarer å produsere, sier daglig leder Trym Hansen i RHI Normag.

Fabrikken var oppe i full produksjon ifjor høst, og regner i år med å omsette for rundt 650 millioner kroner.

Fra 4000 til 2500

RHI Normag bruker fortsatt mye av produksjonsutstyret fra Hydro-tiden, men har også investert nærmere 800 millioner i ti nye ovner for å smelte norsk grunnfjell til magnesium.

Den østerrikske industri-

satsingen er likevel ikke nok til å fylle tomrommet etter Rec. Porsgrunn har falt 136 plasser de siste fem årene på kommune NM-indikatoren for arbeidsmarkedet og 34 plasser i totalrangeringen – mest av alle bykommuner med en befolkning over 25.000.

Forklaringen er lavere aktivitet i industrien. Siden Hydro reduserte aktiviteten og til slutt la ned sin drift på Herøya på begynnelsen av 2000-tallet, er det blitt stadig færre industriarbeidsplasser. I glansdagene på 90-tallet jobbet opp mot 4000 i industrien på Herøya. I 2012 var det like under 2500.

«Unik kompetanse»

Tidligere har man vært heldig ved at ny industri har kommet til samtidig som andre har lagt ned. Etter Rec har ikke dette skjedd, sier Nav-direktør Terje Tønnesen i Telemark.

Han forteller at arbeidsledigheten blant menn i fylket er på fire prosent – høyest i landet.

Å være avhengig av noen få store aktører er utfordrende når de må legges ned. Klosterøya i Skien skaper mer balanse i regionen ved at man har satset på noe annet enn store industriforretak. Dette begynner nå også å skje på Herøya i Porsgrunn, sier

– Vi har alltid vært en industriby, og er det til dels ennå, sier Porsgrunn-ordfører Øystein Beyer.

Han har ingen planer om å gi slipp på industridrømmen som har tjent kommunen godt i nærmere 150 år.

– Vi har en unik kompetanse på å drive prosessindustri, god infrastruktur og folk som er vant med skiftarbeid, reklamerer ordføreren.

Frykter utenlandsk oppkjøp

Nå planlegger Porsgrunn kommune å gå sammen med Skagerak Energi, det tyske selskapet Bilfinger og Yara, som også har produksjon i Porsgrunn, for å kjøpe industriparken på Herøya.

– Vi frykter at utenlandske investorer skal kjøpe tomten, og dele opp industriparken. Hvis vi kjøper den, kan vi holde på kompetansen og gi gode forhold for fremtidig industriproduksjon, sier Beyer.

Det er fremdeles Hydro som eier industriparken, men konsernet ga i 2011 signaler om at det ønsket å selge seg ut.

– Foreløpig er den ikke lagt ut for salg, men når den blir det så er vi klare til å kjøpe, sier Øystein Beyer.

Investeringsrådgiver

Vi søker etter ny investeringsrådgiver som liker utfordringer og som ønsker å bidra til vekst og utvikling, primært i markedsområde Øvre Romerike.

For fullstendig utlysningstekst og søknadsinformasjon se vår hjemmeside www.aurskog-sparebank.no

Aurskog Sparebank er en selvstendig, lokal sparebank med historie tilbake til 1846. Vårt hovedkontor er på Aurskog og vi har avdelingskontorer på Bjørkelangen, Årnes, og Jessheim.

En alliansebank i eika.